

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Doctrinae Saxonicarvm Ecclesiarvm, Scripta
Anno Domini M. D. LI. Vt Synodo Tridentinae Exhiberetvr**

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1554

VD16 C 4808

De Remissione Peccatorvm, Et De Ivstificatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35345

nes posse legi Dei satisfacere, & propria legis impletione iustos esse.

Vitandę sunt in Ecclesia ambiguitates. Ideo expresse nominamus hæc mala deprauationem, quę sæpe nominatur ab antiquis scriptoribus mala concupiscentia.

Discernimus autem appetitiones in natura conditas, à confusione ordinis, quę post lapsum accessit, sicut Jerem. 17. dicitur: *Jer. 17* Prauum est cor hominis: & Paulus inquit, Sensus carnis inimicicia est aduersus Deum. Hanc malam concupiscentiam dicimus esse peccatum: et affirmamus hanc totam doctrinam de peccato, sicut in Ecclesijs nostris proponitur & declaratur, perpetuum esse uerę Ecclesię Dei consensum.

DE REMISSIONE PECCATORVM,
ET DE IUSTIFICATIONE.

DICTUM est supra, has controuersias pertinere ad explicationem duorum articulorum symboli: Credo remissionem peccatorum: & Credo Ecclesiam sanctam catholicam. Nec de rebus non necessarijs, aut leuibus dicimus. Maxime necessarijs

cessarium est, in Ecclesia rectè proponi doctrinam de peccato, & intelligi, quid sit peccatum, & conspici discrimen inter iudicia politica & iudicium Dei.

Cum autem non rectè ostendant aduersarij quid sit peccatum, ut iam dictum est, confirmant malam securitatem in hominibus, & multas falsas opiniones. Postea etiam quid est tristius, quàm hoc summum beneficium, Remissionem peccatorum, & liberationem à morte aeterna, uel obscurare, uel ignorare? Cunctis nec discrimen sit inter Ecclesiam & alios homines, extincta luce de gratuita remissione peccatorum propter filium, & de fide qua remissionem accipi oportet, nec consolatio alia sit, retrahens nos ex morte aeterna, nec inuocatio uera sine hac consolatione fieri possit: & Deus ipse toties præceperit audiri filium, & custodiri Euangelium, quod est mirandum decretum prolatum ex arcano consilio diuinitatis, cum ignotum esset omnibus creaturis: maxime necessarium est, ueram de remissione doctrinam retineri incorruptam.

Sed omnibus aetatibus inde usque à primis

mis patribus sparsæ sunt præstigiae à diabolis, contra ueram doctrinam de filio Dei, præsertim in hoc articulo: quas tamen subinde refutauit Deus, excitatis rursus bonis doctoribus, ne funditus interiret Ecclesia. Ostenderunt Adam, Seth, Nohe, Sem, Abraham, Isaac, Iacob, Ioseph, et alij deinceps uerum discrimen Ecclesiae Dei, & aliorum hominum, & docuerunt Ecclesiae traditam esse promissionem de filio mediatore, & de remissione peccatorum: & hanc fide accipiendam esse gratis, propter Mediatorem.

Et alligauerunt inuocationem ad hunc Deum, qui se patefecerat edita promissione de Mediatore: & habuerunt externos ritus diuinitus traditos, qui erant signa promissionis, & nerui publicæ congregationis.

Hos ritus, omissa doctrina promissionum & fidei, magna pars multitudinis imitata est: & cum affingeret hanc persuasionem, homines his ritibus mereri remissionem peccatorum, cumulauit ritus, & paulatim processit audacia, ut fit, ut alij alia numina fingerent.

B 4

Ita

Ita discesserunt Ethnici à uera Dei Ecclesia, & ab agnitione ueri Dei, & promissione redemptoris. Idem accidit post Moſen. Inſtitutæ erāt caremoniaē hanc ipſam ob cauſſam, ut eſſent commoneſactiones de Mediatore: ſed multitudo oblita promiſſionis de mediatore, de doctrina fidei, de gratuita remiſſione propter Mediatorem, ſinxit remitti peccata propter ſacrificia, & ritus illos: & hac ſuperſtitione cumulauit ſacrificia, & oblita eſt mediatoris, & fuit ſine uera conſolatione, & ſine uera inuocatione.

Idem accidit poſt Apoſtolos amiſſa luce Euangelij, in qua proponitur gratuita remiſſio propter mediatorem accipienda fide: quaſita eſt remiſſio per exercitia monaſtica, per coelibatum, per uarias obſeruationes, per oblationem in Miſſa, per interceſſionem hominum mortuorum, & multæ monſtroſæ ſuperſtitiones excogitatae ſunt, ut hitoriaē totius Eccleſiaē poſt Apoſtolos oſtendunt.

Aduerſus hos errores immenſa miſericordia Deus ſubinde uocem Euangelij reſtituit, ac ut in populo Iſraël ſubinde
Pro

Prophetas excitauit, qui doctrinam re-
purgarent: ita in Ecclesia, post Apосто-
los, cum scripta Origenica, & Pelagiana,
& populi superstitio puritatem Euange-
lij corrupissent, tamen uelut in caligine
rursus accensa est lux ab Augustino, &
hunc secuti sunt Prosper, Maximus, &
alii, qui falsas opiniones in hoc articulo
taxauerunt.

Postea natis Monachis, cum rursus la-
te uagaretur opinio, quæ fingit homines
mereri remissionem operibus, fuerunt ta-
men aliqui rectius sentientes, etiam si fun-
damento stipulas adderent: ut Hugo,
Bernardus, Gilibertus, Guilhelmus Paris-
iensis, Taulerus, Drandorfius, Vuesse-
lus, & alibi alij. Et nunc uoce Lutheri ma-
gis perspicue restituta & illustrata est Eu-
angelij doctrina, & monstratus agnus, si-
cut Baptista inquit: Ecce agnus Dei, qui
tollit peccata mundi. Qui credit in Filiū
habet uitam æternam, qui non credit, ma-
net ira Dei super eum.

Hanc ipsam uocem Euangelij incorru-
ptam sonant & Ecclesiæ nostræ: & ex-
presse discernimus disciplinam, seu iusti-
ciam,

ciam, quam potest efficere homo non renatus, à iusticia fidei, & nouitate, de qua concionatur Euangelium.

Dicimus, omnes homines disciplina coercendos esse: id est, illa iusticia, quam etiam non renati præstare debent, & utcunque possunt, quæ est obedientia in externis actionibus, iuxta omnia præcepta Dei ad omnes homines pertinentia.

Quia Deus in homine post lapsum reliquit hanc libertatem, ut rationi & uoluntati possint utcunque obedire externa membra, in externis motibus ciendis uel omitendis: ut Achilles potest gladium stringere, aut recondere in uaginam: Scipio potest coercere membra, ne attingant alterius sponsam: ut hæc suo loco recte & copiose declarantur.

Hanc disciplinã à Deo præceptam esse, & puniri eius uiolationem presentibus pœnis & æternis, in his qui nõ conuertuntur ad Deum, certissimum est: iuxta illa dicta, Lex est posita iniustis: Item, Qui gladium acceperit gladio peribit: Item, Scortatores & adulteros iudicabit Deus: Item, Væ qui spoliastis, quia spoliaberis.

Esti

Etsi autem omnes homines hac disciplina suos mores regere debent, & Deus seuerè imperia hanc disciplinam tueri iubet, & ipse horribilibus pœnis declarat iram suam aduersus hanc externam contumaciam: tamen hæc externa disciplina etiam sicubi est honestissima, nequaquam est impletio legis, nec meretur remissionem peccatorum, nec est iusticia illa qua coram Deo accepti sumus: nec lux illa fulgens in natura hominum, sicut fult iusticia nobis indita in creatione, aut sicut fulgebunt noua iusticia in uita æterna.

Sed tota hæc disciplina est qualiscunq; externa gubernatio, similis folio ficus, quo tegunt nuditatem suam primi parentes post lapsum. Nec magis tollit peccatum, & nature corruptionem & mortem, quam tollebant illæ frondes fici.

Ideo Paulus toties clamat, non tolli peccatum lege. Rom. 3. Ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram eo. Et Rom. 8. Cum legi impossibile esset iustificare &c. Et Galat. 2. Si per legem iusticia est, frustra Christus est mortuus. Et ad Tit. 3. Non ex operibus iusticia, quæ feci

fecimus nos, sed secundum suam misericordiam saluauit nos.

Et contumelia est filij Dei, fingere ulla nostra opera merita esse, seu precium remissionis peccatorum, & esse propiciationes pro peccato. Ideo Pharisaica illa & Pelagiana deliramenta clare damnamus, quæ fingunt disciplinam illam esse impletionem legis Dei: item mereri remissionem, seu de congruo, seu de condigno, uel esse iusticiam qua homines coram Deo sint accepti.

Sed filius Dei Dominus noster IESVS Christus, qui est imago æterni Patris, constitutus est Mediator, Propiciator, Redemptor, Iustificator & Saluator. Huius unius obedientia & merito placatur ira Dei, ut Rom. 3. dicitur: quem posuit propiciatorem per fidem in sanguine eius. Et Hebr. 10. Impossibile est sanguine tauro- rum tolli peccata. Ipse autem unicum pro peccatis offerens hostiam, in perpetuum sedet ad dexteram Dei &c.

Etsi autem causas huius mirandi consilij, cur hoc modo redimendum fuerit genus humanum, nondum in hac infirmitate cer-

te cernimus: sed postea discendæ erunt in omni æternitate, tamen hæc initia nunc discenda sunt.

Conspiciuntur in hac uictima, iusticia Dei, & ira aduersus peccatum, & immensa misericordia erga nos, & amor in filio erga genus humanum. Tanta est iusticiæ seueritas, ut nõ sit facta reconciliatio, nisi pœna persolueretur. Tanta est iræ magnitudo, ut æternus pater non sit placatus, nisi deprecatione & morte filij. Tanta misericordia, ut filius pro nobis datus sit.

Tantus amor in filio erga nos, ut hanc ueram & ingentem iram in se deriuauerit. Harum maximarum & arcanarum rerum considerationem in pectoribus accendito tu **FILI DEI**, Spiritu tuo sancto, ut uerè expauescamus agnitione iræ, & rursus uera consolatione erigamur, & te in omni æternitate celebremus.

Vt autem beneficia huius Mediatoris nota essent generi humano, & nobis applicarentur, edita est promissio statim initio post lapsum primorum parentum, & deinceps sæpe repetita, & uoce Prophetarum declarata: sed clarissimè recitata per ipsum

ipsum filium, & deinde per Apostolos: & institutum est ministerium docendi, & propagandæ promissionis, & condita Ecclesia, & subinde instaurata hac ipsa uoce de filio Dei propiciatore.

Per hoc ministerium semper fuit, est & erit efficax filius Dei in credentibus, sicut Rom. 1. dicitur: Euangelium est potentia Dei, ad salutem omni credenti. Et instaurat ipse hoc ministerium, cum inquit: Sicut misit me pater, ita & ego mitto uos: Ite prædicantes poenitentiam & remissionem peccatorum in nomine meo.

Vult argui peccatum in toto genere humano, sicut inquit: Spiritus arguet mundum de peccato, quòd non credunt in me. Et Rom. 1. Reuelatur ira Dei de coelo super omnem impietatem & iniusticiam hominum. Vult Deus agnosci iram suam aduersus peccata omnia, & præcipuè aduersus contemptum filij, sicut & in Psalmo inquit: Osculamini filium, ne irascatur, & pereatis de uia &c. Vult nos uerè expauescere agnitione tenebrarum, & horrendæ prauitatis & contumaciæ nostræ. Et quidem ipse Deus iræ suæ sensu corda

corda opprimit, ut inquit Ezechias, Sicut
Leo contriuit omnia ossa mea.

Et ad hoc iudicium non solum uoce
ministerij legis & Euangelij utitur, sed etiam
omnes calamitates humanæ sunt
quasi uox legis, de ira Dei nos admonēs,
& omnes ad pœnitentiam inuitans. Cum
autem hac uoce arguente peccata, mens
perterrefacta est, audiat promissionem
Euangelij propriam de filio Dei, & statu
at sibi remitti peccata gratis propter filiũ
Dei, Dominum nostrum IESVM Chri-
stum propiciatorem, per misericordiam,
non propter contritionem aut dilectio-
nem nostram.

Hac fide cum erigitur, certum est dona-
ri remissionem peccatorum, reconciliati-
onem & imputationem iusticiæ, propter
ipsius Christi meritum: & Christum in no-
bis efficacem esse uoce Euangelij, & Spi-
ritu suo sancto uiuificare credentes, & ex
æterna morte nos liberare, & facere nos
simul hæredes uitæ æternæ.

Ita inquit Paulus Rom. 3. Decernimus
fide iustificari hominem, sine operibus le-
gis: Item, Iustificamur gratis ipsius gra-
tia,

tia, per redemptionem, quæ est in Christo IESU, quem proposuit Deus propiciatorem per fidem in sanguine eius. Et Actor. 10. Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere omnes per nomen eius, qui credunt in eum.

Sunt autem nota uocabula. Fides significat non tantum historiæ noticiam, qualis et in diabolis est, de quibus dicitur, Dæmones credunt & contremiscunt: sed significat amplecti omnes articulos fidei, & in his hunc articulum, Credo remissionem peccatorum: Nec tantum alijs dari eam credo, sed mihi quoq̃.

Hæc fides simul est fiducia acquiescens in Mediatore, iuxta illud: Iustificati fide, pacem habemus. Ita loquitur Paulus de fide, quæ assentiens omnibus articulis fidei, promissionem intuetur & amplectitur: copulat enim fidem & promissionem: Roman. 4. Ideo ex fide, ut sit firma promissio.

In declaratione uocabuli iustificari, usitate dicitur: Iustificari significat, ex iniusto iustum fieri: quod rectè intellectum,

hic

hic quoque quadrat, Ex iniusto, id est, reo & inobediente, & non habente Christum, fieri iustum, id est, absolutum à reatu, propter filium Dei, & apprehendentem fide ipsum Christum, qui est iusticia nostra, ut dicunt Ierem. & Paulus: quia eius iusticia nobis imputatur, & propter eum iusti reputamur, & quia dato Spiritu suo sancto nos uiuificat, & regenerat, sicut & 1. Ioã. 5. dicitur: Hæc est uita in filio eius. Qui habet filium, habet uitam: qui non habet filium Dei, uitam non habet.

Quanquam autem simul incoatur nouitas, tamen non dicimus personam iustam esse in hac uita, propter nouas qualitates, sed propter ipsum mediatorem passum, resuscitatum, regnantem, deprecantem pro nobis, nos obumbrantem & uiuificantem.

Et quanquam sunt incoatæ uirtutes, tamen adhuc sunt imperfectæ, & hærent in nobis reliquiæ peccati. Ideo tenenda est hæc cõsolatio, placere personam propter filium Dei, imputata nobis ipsius iusticia, sicut Roman. 4. dicitur: Credidit Abraham Deo, & imputatum est ei ad iustici-

C am:

am: Item, Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.

Itaq; & correlatiuè intelligenda est hæc oratio, Fide iustificamur: hoc est, fiducia filij Dei iustificamur, nō propter nostram qualitatem, sed quia ipse est propiciator, in quo cor acquiescit, fiducia promissæ misericordiæ propter eum, quam fiduciam ipse Spiritu suo sancto exuscitat, sicut inquit Paulus: Accepistis spiritum adoptionis filiorum, quo clamamus, Abba pater.

Hic & de particula exclusiua dicendū est. Toties repetit Paulus uocabulū Grátis, qua uoce certissimum est excludi conditionem meritorum nostrorum. Ideo in Ecclesijs nostris dicitur: Sola fide iustificamur: quod sic intelligimus, et declaramus: Gratis propter solum mediatorem, non propter nostram contritionem, seu alia nostra merita, donamur remissione peccatorum, & reconciliatione.

Etsi enim contritio antecedit consolationem, & dilectio Dei & aliæ uirtutes cum fide seu hac fiducia simul accenduntur, tamen hæc uirtutes non sunt causa, seu meritum remissionis peccatorum, nec
propter

propter eas persona placet: iuxta illud,
 Non iustificabitur in conspectu tuo omnis
 uiuens: sed habet remissionem, & pla-
 cet persona certò propter Mediatorem,
 quem fide apprehēdi oportet: ut ad Eph.
 cap. 3. dicitur: Per quem audemus accede-
 re in fiducia, quæ est per fidem in eum.

Hæc tota doctrina fit illustrior in uera
 conuersione & quotidiana inuocatione
 piorum. Cum expauescimus agnitione
 iræ Dei, hæc una est firma consolatio, con-
 fugere ad filium Dei, qui inquit: Venite
 ad me omnes, qui laboratis & onerati
 estis, & ego reficiam uos. Item, Viuo ego,
 nolo mortem peccatoris, sed ut conuer-
 tatur & uiuat. Item, Gratia exuberat su-
 pra peccatum.

In his doloribus si doceas hominem,
 dubitandum esse de remissione peccato-
 rum, uincet dolor, & sequentur tristissimi
 fremitus aduersus Deū, & desperatio, &
 mors æterna. Sed si doceas, fide uincen-
 dam esse dubitationem, intelliget iam uo-
 cabulo fidei non tantum significari noti-
 ciam historiæ, intelliget fiduciam nisi solo
 mediatore, intelliget quid dicatur his uer-

bis, Gratis propter Mediatorem, sola fide accipitur remissio, & placet persona.

Hæc lucta omnib. temporibus aliquos erudijt, ut has ueras consolationes aliquo modo intelligerent. Etsi enim Origenes, & multi scriptores et sententiarij, aliud genus doctrinæ insincerum pepererunt: tamen in Augustino, & alijs quibusdam leguntur dicta quæ ostendunt, eos ex his ueris fontibus etiam hausisse consolationes.

Quamquam autem interdum improprie loquuntur, aut dissimilia dicunt, quia in loquendo negligentiores fuerunt: tamen quæ fuerit eorum perpetua sententia, si dextere iudicare uolumus, animaduerti potest. Augustinus in Psal. 31. inquit: Qui sunt beati? Non illi, in quibus non inueniet peccatum, nam in omnibus inuenit. Omnes enim peccauerunt, & carent gloria Dei. Si ergo in omnibus peccata inueniuntur, remanet ut non sint beati, nisi quorum remissa sunt peccata. Hoc ergo Apostolus sic commendauit, Credidit Abraham Deo, & imputatum est ei ad iusticiam.

Hic certe Augustinus fidem intelligit fiduciam, quæ accipit remissionem peccatorum:

torum: & dictum in Genesi, & in Paulo, prorsus intelligit sicut nos enarramus. Alibi de spiritu & litera inquit: Ex lege timemus Deum, Fide confugimus ad misericordiam.

Bernardus in concione de Annuntiatione: Necessse est primum omnium credere, quod remissionem peccatorum habere non possis, nisi per indulgentiam Dei. Sed adde, ut credas & hoc, quod per ipsum peccata TIBI donantur. Hoc est testimonium quod perhibet Spiritus sanctus in corde tuo, dicens: Dimissa sunt tibi peccata tua. Sic enim arbitratur Apostolus, gratis iustificari hominem per fidem. In hoc dicto perspicue & proprie citatur sententia Ecclesiarum nostrarum, & extant similia testimonia apud hunc scriptorem.

Basilius etiam propriissime recitat nostram sententiam, in concione de Humilitate, his verbis: Qui gloriatur, in Domino gloriatur, dicens quod Christus nobis factus sit sapientia a Deo, iusticia, & sanctificatio, & redemptio, sicut scriptum est: Qui gloriatur, in Domino gloriatur. Hec est enim perfecta & integra gloriatio in
 C 3 Deo,

Deo, quando neque propter iusticiam suam quisquam effertur, sed agnoscit sese indigere uera iusticia, fide autem sola in Christum iustificari.

Cum igitur ex his quae dicta sunt, manifestum sit, quid significet uocabulum fidei, in hac propositione, Fide iustificamur: Hinc intelligi potest, perniciose errare Monachos, & alios, qui iubent conuersos ad Deum dubitare an placeant Deo.

Hunc uulgarem errorem de dubitatione manifestè refutant haec dicta: Iustificati fide, pacem habemus. Item, Ideo ex fide ut sit firma promissio. Donec enim excruciamur dubitatione, corda fugiunt Deum, non acquiescunt in Deo, non inuocant. Et promissio fit eis inanis sonitus, quia non assentiuntur ei.

Postremo Dei mandatum est aeternum & immotum, ut credamus filio Dei, iuxta hoc dictum: Spiritus arguet mundum de peccato, quod non credunt in me. Item 1. Ioan. 5. Qui non credit Deo, accusat eum mendacij.

Est autem insulsa cauillatio, quod dicunt, dubitandum esse propter nostram indignitatem

indignitatem, non propter misericordiã. Ideo enim edita est promissio, ideo filius Dei mediator cõstitutus est, quia nos indigni sumus: & ut pater propter ipsum passum, resuscitatũ, & deprecantem pro nobis, ac uestientem nos sua iusticia, certò sit propicius huic miseræ massæ, indignæ, & plenæ sordium, iuxta illud: Nulla nunc condemnatio est his, qui in Christo IESU ambulant.

Absurdum est etiam, quod dicunt, nostræ indignitatis causa dubitandum esse. Non enim dubitandum est, an displiceat indignitas, sed ueris gemitibus fateamur nos indignos esse, & opponamus promissionem, cui assentiri mandatum Dei est.

Nec rectè accommodatur ad hanc dubitationem, sententia in Ecclesiaste. Nescit homo an amore uel odio dignus sit. Amentia est fingere Solomonem hoc uelle, nec iustos, nec iniustos debere statuere, an placeant aut displiceant Deo: cum certissimum sit, perseverantes in sceleribus contra conscientiam, displicere Deo.

Sed abducit nos Solomon à spectaculis externis ad uerbum Dei, quasi dicat:

C 4 Ex

Ex rebus secundis non statuas te placere Deo, nec propter res aduersas displicere. Non ideo placet Alexander, quia uincit, & magno imperio potitur. Iob in calamitate, Dauid in exilio, non ideo statuunt se abiectos esse à Deo, quia sunt ærumnosi. Non ex his euentibus, seu externis spectaculis iudicent, sed ex uerbo Dei. Etiam in media calamitate offertur consolatio, *Vis*

Eze. 18 uo ego, nolo mortem peccatoris &c. Sic
Ioan. 3 Deus dilexit mundum, ut filium unigenitum dederit, ut omnis qui credit in eum, non pereat &c. Denique error de dubitatione, prorsus Ethnica imaginatio est, ac Euangelium abolet, & in conuersione ueram consolationem ijs qui iram Dei sentiunt, adimit.

Docendi sunt potius homines, hanc certo uocem Euangelij esse, ut filio Dei credamus, ac statuamus gratiam exuberare supra peccatum, ideoque repugnemus dubitationi, & eluctemur, & fide eam uincamus, ut accedere ad Deum, inuocare eum, & ei gratias agere possimus. Hi summi cultus horribiliter impediuntur, quando cuncti animi concutiuntur fluctibus dubitationis

tationum, ut experientia ostendit. Hinc perspicuum est, quare decretum Tridentinae Synodi, quod confirmat errorem de dubitatione, taxari necesse sit.

Ex his omnibus etiam intelligi potest, iuste reprehendi synecdochen eorum, qui sic interpretantur Paulum, Fide iustificamur, scilicet, formata dilectione, ut ipsi loquuntur. Nam uocabulum fidei intelligunt tantum de noticia, & cogitant hanc esse sententiam, Fide iustificamur; id est, præparamur ad iusticiam, id est, ad cæteras uirtutes, quæ sunt obedientia & impletio legis. Ita tantum hoc dicunt: Hominem esse iustum propter proprias uirtutes, Deinde iubent dubitare, an sit ornatus illis habitibus, de quibus loquuntur.

Ostendimus autem supra, fide significari fiduciam acquiescentem in filio Dei propiciatore, propter quem recipimur & placemus, non propter nostras uirtutes, aut legis impletionem. Cum autem in hac ipsa consolatione, fiducia, qua acquiescimus in filio Dei, uerè sit motus accensus à Spiritu sancto, quo uiuificatur cor, & liberatur ex æterna morte, dicitur hæc conuer-

C 5 sio,

Ioan. 3 fio, regeneratio, Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu.

Ioan. 14 Et fit homo iam uerè domicilium Dei, qui est in eo efficax, ut Ioan. 14. dicitur, Si quis diligit me, sermonē meum seruabit, & pater meus diliget eum, & ueniemus ad eum, & mansionem apud eum faciemus. Filius λόγος uoce Euangelij dicit consolationem in corde credentis, & ostendit patris misericordiam, & pater per filium effundit Spiritum sanctum in cor credentis, qui læticiam & inuocationem, & alios motus accendit, quæ *Gal. 3* ipse est. Ideo dicitur Galat. 3. Ut promissionem spiritus accipiamus per fidem.

Non igitur loquimur de ociosa noticia: & errant imperiti, qui existimant remissionem peccatorum contingere ociosis, sine aliquo motu animi, sine certamine, & sine sensu consolationis in ueris doloribus, in ea ætate, quæ iam intelligere uocem doctrinæ potest, iuxta illud, *Rom. 10* Fides ex auditu est, auditus per uerbum Dei. Et quia conscientijs in pœnitentia consolationem proponimus, non addimus

mus

mus hic quaestiones de praedestinatione, seu de electione: sed deducimus omnes lectores ad uerbum Dei, & iubemus ut uoluntatem Dei ex uerbo ipsius discant, sicut aeternus pater expressa uoce praecipit, Hunc audite. Non quaerant alias speculationes. *Matt. 17*

Certissimum est, praedicationem poenitentiae ad omnes homines pertinere, & accusare omnes homines. Ita & promissio uniuersalis est, & omnibus offert remissionem peccatorum, iuxta illa dicta uniuersalia: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam uos. Item Ioan. 3. Ut omnis qui credit in eum, non pereat. Roman. 10. Omnis qui credit in eum, non confundetur. Item, Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant eum. Rom. 11. Conclusit Deus omnes sub inobedientiam, ut omnium misereatur. *Matt. 11*
Ioan. 3
Rom. 10
Rom. 11

In hanc uniuersalem promissionem singuli se includant, & non indulgeant diffidentiae, sed luctentur, ut assentiantur uerbo Dei, & obsequantur Spiritui sancto, & iuari se petant, sicut dictum est:
Quanto

LUC. II Quanto magis dabit Spiritum sanctum
petentibus ?

DE LIBERO ARBITRIO.

I Am hic nota sit etiã doctrina de libero
arbitrio. Semper in Ecclesia homines
rectè eruditi distinxerunt disciplinam &
nouitatem spiritus, quæ est initiũ uitæ æter-
næ: & docuerũt, in homine libertatem uo-
luntatis talem esse, ad regendos externos
motus membrorũ, qua etiam non renati
utcunq; disciplinam, quæ est externa obe-
dientia iuxta legem, præstare possint.

Sed homo nequaquam potest se libera-
re à peccato, & morte æterna, uiribus na-
turalibus: sed hæc liberatio & conuersio
hominis ad Deum, & nouitas spiritualis,
fit per filium Dei uiuificantem nos spiritu
suo sancto, ut dictum est: Si quis Spiritũ
Christi non habet, hic non est eius. Et uo-
luntas, accepto Spiritu sancto, iam non
est ociosa.

Ac Deo gratias agimus pro hoc im-
menso beneficio, quod nobis propter fi-
lium, & per eum, dat Spiritum sanctum,
& nos suo spiritu regit: & damnamus Pe-

Iagianos